

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus De Virtutibus Moralibus, De Justitia Et Jure Et De
Contractibus

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, MDCCXXXIII.

VD18 90392159

Q. 14. An quis tenetur restituere damnum irrogatum per suum mancipium,
animal, vel Filium?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40993

an ex ea secutum sit damnum; nam in morali-
libus omissio injusta est æquivalenter actio in-
iusta.

*Q. 13. An qui solo exemplo movit efficaciter
alium ad damnum inferendum, tenetur
damnum ab hoc illatum resarcire in
ejus defectum?*

Resp. Aff. Si hoc eventurum probabiliter
præviderit. Quia 1. talis posuit actionem
malam, & periculosam ratione circumstantia-
rum, ex qua probabiliter prævidit damnum
tertio secuturum: ergo fecit ei injuriam; nam
quilibet habet jus, ne fiat actio mala cum pe-
riculo damni sui. 2. Verè movit alium ad dam-
num inferendum, & æquè est causa damni,
quod ex motione exempli sequitur, ac si ex
consilio sequeretur. 3. Qui occasionem dam-
ni dat sine justa causa, damnum dedisse cense-
tur, ex cap. ult. *De injur.* & l. 30. ff. ad Leg. Aquilæ;
Qui occasionem præstat, damnum fecisse videtur.

*Q. 14. An quis tenetur restituere damnum
irrogatum per suum mancipium, ani-
mal, vel Filium?*

Resp. I. Ante omnem sententiam tenetur ra-
tione culpæ, si negligens fuit in præcavendo,
ex cap. 3. 4. & ult. *de injur.* nam tunc damnum
illud ei voluntarium fuit in omissione diligen-
tiæ debitæ; ideóque ei meritò imputatur.
Hinc qui animal ferum non tenuit domi clau-
sum.

lum, vel catenis ligatum, tenetur de damno ab eo illato. Ob eandem rationem, qui potestatem in alios habent, peccant contra justitiam, & tenentur ad restitutionem, si ubi est periculum damni, non provideant, ne fiat à suis. Nam Dominus, & Pater tenetur ex justitia impedire, ne aliis damnum inferatur à suis, vel per sua animalia.

Resp. II. Si damnum irrogatum sit sine culpa voluntaria Domini, hic tenetur dare pro noxa mancipium, vel animal, aut damnum compensare, ex jure civili. *Instit. digest. § cod. de Noxal. actionibus, & cap. ult. De injur.* Quæ leges non sunt pœnales, sed dispositivæ, & æquitati, ac naturali rationi valde consentaneæ: quia cum animal, vel servus non sint sui juris, sed totum, quod sunt, Domini sint, leges justè disposuerunt, ut sicut omnis utilitas ab eo proveniens Domini est, ita etiam, & damnum Domini sit, nisi velit ipsum pro eo tradere: nam qui sentit commodum, debet sentire, & onus, reg. 55. Jur. in 6. Quare hæ leges obligant ante sententiam, nisi ex consuetudine legitime præscripta, sententia requiratur: nam in foro conscientie idem dicendum est circa ista, quod æquus Judex cognita veritate judicaret. *Ita Sanchez, & alii.*

Item quando ex domo aliquid projicitur, vel effunditur, quod damnum intulit, si ante non fuit clamatum, caput familie in illâ domo habitantis tenetur ad solvendum duplum illius damni.

damni, quamvis sine eius culpa illati. L. 1. & l. 6. ff. *De his qui effuder.* .ibi. . *Habitator suam, suorúmque culpam prestare debet.* Sed iuxta multos, si Dominus verè peccato careat, nihil tenetur restituere ante sententiam: quia sic usu receptæ sunt illæ leges, nec id necessarium est ad finem illarum. At post sententiam tenetur in conscientia parère sententiæ iudicis, quia hæc non fundatur in præsumptione culpæ, sed in legibus, quæ ad bonum commune, & pacem publicam ita statuerunt, & ut Domini diligentius caverent, ne damnum aliis à suis inferatur.

Resp. III. Parens non tenetur ex delicto filii, vel damnum resarcire, vel filium noxæ dedere, si absque parentis culpa commissum est, ex *Instit. de Noxal. act.*

Q. 15. *An qui impedit alterum à consecutione alicujus boni, tenetur ad restitutionem?*

Resp. I. Qui quocumque modo etiam solis precibus, vel consilio, saltem absque causa iusta, impedit aliquem à consecutione boni ipsi ex Justitia debiti, sive habeat Jus in re, sive solum Jus ad rem, peccat contra Justitiam, & tenetur compensare totum damnum. *Ita omnes.* Quia illius fuit causa iniusta, violando ius, quod habet alter ad habendum illud bonum. Unde si alter habebat ius in re, impediens tenetur restituere valorem illius rei: si verò solum ius ad rem, v. g. per iustam promissionem